چهره ها

مجوزهای فسادآور

عبدالمحمد زاهدی، استاندار قزوین در پی شناسایی موانع سرمایه گذاری است و در این بین، انگشت را بر نحوه صدور مجوزها گذاشته‌است: هر چقدر مراحل صدور مجوزها طولانی شود، فساد هم بالا می‌رود که باید تلاش کنیم فرآیند صدور مجوز تولید و سرمایه گذاری با کمترین زمان صورت گیرد.
استاندار همچنین از یک بستر ساز فساد هم پرده برمی‌دارد: برخی مدیران دوست دارند فرایند صدور مجوز طولانی باشد و ارباب رجوع آنقدر رفت و آمد کند تا خسته شود و شاید به برخی مسائل تن دهد و همین روش بستر خطا و تخلف است.

سوداگری در ادارات

معصومه مرادیان، مدیر کل بازرسی و امور حقوقی استانداری قزوین معتقد است تا زمانی که هزینه فساد در دستگاه‌های دولتی پایین است و فعالیت‌های سوداگرانه وجود دارد، شاهد بروز تخلف، فساد و ارتشاء در بدنه دولت خواهیم بود.
او تاکید می کند که باید فعالیت‌های سوداگرانه در دستگاه‌های دولتی به حداقل برسد و دستگاه‌های نظارتی در این زمینه متمرکز شوند تا بتوانیم فساد را کاهش دهیم.
به گفته مرادیان، سود آوری کارهای غیر مولد در دستگاه‌ها زیاد شده و با این روند نمی‌توان به حل مشکلات و رونق تولید امیدوار بود.

اولویت‌های مدیر کل

مریم بیدخام، مدیر کل اجتماعی و فرهنگی استانداری قزوین، اولویت مبارزه با آسیب‌های اجتماعی را مشخص کرده‌است.
او تاکید کرده‌است که با ۵۰ میلیارد ریال اعتباری که تخصیص یافته طرح جمع آوری کودکان کار و متکدیان و ساماندهی آن‌ها از مهمترین طرح‌های لازم الاجرا در حوزه مبارزه با آسیب‌های اجتماعی است.
آنگونه که بیدخام می گوید ادارات کل بهزیستی، آموزش و پرورش، ورزش و جوانان، فرهنگ و ارشاد اسلامی، کمیته امداد، سازمان زندان‌ها و دانشگاه بین الملل، بسیج مستضعفین و جهاد دانشگاهی از جمله دستگاه‌های مشمول دریافت این اعتبار هستند.
البته این مقام دولتی، تجهیز مدارس و اماکن ورزشی در مناطق محروم و کمتر توسعه یافته استان را هم به این لیست افزود.

مروت انقلابی

عبدالله گنجی، مدیر مسئول روزنامه جوان معتقد است که نسل کنونی با اندیشه‌های امام راحل آشنایی چندانی ندارد.
او که به دعوت بسیج رسانه به قزوین آمده‌بود، می گوید: متاسفانه نسل کنونی با اندیشه‌های امام راحل آشنایی چندانی ندارد و غربت انقلاب اسلامی و امام راحل بسیار است و باید برای کم کردن این غربت تلاش کرد.
گنجی همچنین به ویژگی‌های انقلاب ایران می‌پردازد: داشتن مروت انقلابی از دیگر ویژگی‌های انقلاب است؛ چراکه نظام برآمده از انقلاب اسلامی کمترین خشونت را در بین انقلاب‌های جهان دارد به گونه‌ای که در انقلاب‌های مختلف گاه میلیون کشته و اعدامی نیز دیده می‌شود؛ اما بعد از پیروزی انقلاب اسلامی کمتر از ۲۰۰ نفر از عوامل رژیم شاهنشاهی اعدام شدند که این نشان از مروت انقلابی دارد.

پیام شهر وضعیت چک‌های برگشتی در قزوین را بررسی می کند؛

کم هزینه‌ی پردردسر

● رشد ۲۱ درصدی پرونده‌های حقوقی چک در سال گذشته

میترا بهرامی

چک، با اختصاص دادن حجم زیادی از شکایات مردمی به خود و مراجعات مردمی به دستگاه قضا چندین دهه هزینه‌های فراوانی را به کشور از نظر زمانی، مالی، نیروی انسانی و امثال آن تحمیل کرده و بسیاری از دارندگان را متضرر کرده است.
اما آخرین آماری که بانک مرکزی از وضعیت چک‌های بلامحل منتشر کرده مربوط به آبان‌ماه ۹۷ است؛ آماری که نشان می‌دهد طی آبان‌ماه سال گذشته در استان قزوین یک‌هزار و ۲۸۳ فقره چک با مجموع مبلغ ۷ هزار و ۷۴۶ میلیارد ریال مبادله و ۱۴۴ مورد از آن‌ها با مجموع ارزش یک‌هزار و ۱۰۷ میلیارد ریال برگشت خورده که ۱۳۸ فقره به علت کسری یا فقدان موجودی و بقیه به سایر علل برگشت خورده‌است؛ در واقع ۱۰/۵ درصد از چک‌ها از نظر تعداد و ۱۲ درصد از نظر مبلغ چنین شرایطی داشته‌اند.
هزینه های چک گرچه پس از سال‌ها مجلس را بر آن داشت تا قانون صدور چک را اصلاح و برای اجرا به قوه مجریه ابلاغ کنند و هرچند رئیس جمهور آذرماه ۹۷ قانون جدید صدور چک را ابلاغ کرد، اما اکنون به واسطه فراهم نبودن بسترهای اجرای آن از جمله سیستم یکپارچه بانکی توسط بانک مرکزی، هنوز هم پرونده‌های فراوانی درباره صدور چک در مراجع قضایی تشکیل می‌شود.
در این میان، فقط در استان قزوین، صدور چک بلامحل رتبه ششم پرونده‌های حقوقی را در دستگاه قضا به خود اختصاص می‌دهد و چنانکه به نظر می‌رسد، تلاطم‌های اقتصادی در سالی که گذشت، وضعیت چک‌های برگشتی را حادتر کرد.

● چک؛ رتبه ششم پرونده‌های حقوقی

رئیس دادگاه‌های عمومی و انقلاب شهرستان قزوین در گفت‌وگو با پیام شهر با بیان اینکه چک در قانون دارای دو جنبه حقوقی و کیفری است، می گوید: در جنبه حقوقی، عنوان درج شده در شکایت‌نامه، مطالبه وجه ناشی از صدور چک بلامحل است و به دارنده چک این اختیار را می‌دهد که در قالب دادخواست، وجه چک را از طریق دادگاه مطالبه کند.
علی شعبانی، با بیان اینکه از این نظر، رتبه ششم دعاوی استان را به خود اختصاص می‌دهد، اضافه می کند: عناوین پیش از صدور چک بلامحل، انواع دیگری از مطالبه وجه مانند خسارت دادرسی، تأخیر تأدیه، مطالبه حق‌الوکاله، مهریه، سفته و مطالبات مربوط به قراردادهای بانکی است.
او بیان می کند: ضمانت اجرای دیگر چک، ضمانت اجرای کیفری است و بر اساس آن، مجازاتی که قانون‌گذار به دلیل صدور چک بلامحل برای افراد تعیین کرده، شامل حال فرد می‌شود.
رئیس دادگاه‌های عمومی و انقلاب شهرستان قزوین با اشاره به رتبه سی و نهم صدور چک بلامحل در میان پرونده‌های کیفری استان می‌افزاید: در پرونده‌های کیفری فرد به واسطه صدور چک بلامحل کیفر می‌شود؛ اما در پرونده‌های حقوقی، فقط وجه از افراد مطالبه و به دارنده واگذار می‌شود که در واقع قانون‌گذار این عنوان و اقدام را به هر دو طریق حقوقی و کیفری تعریف کرده است تا افراد بتوانند راحت‌تر حق خود را در زمینه چک بلامحل مطالبه کنند.

● شهرستان قزوین؛ دارنده بیشترین شکایت‌های چک در استان

شعبانی ادامه می‌دهد: سال ۹۷ در استان حدود ۴ هزار و ۷۰۰ شکایت حقوقی با عنوان مطالبه وجه ناشی از صدور چک بلامحل و همچنین ۴۵۰ شکایت کیفری در این باره صورت گرفته است که حدود ۲ هزار پرونده حقوقی و ۲۷۰ پرونده کیفری مربوط به شهرستان قزوین بوده؛ از این رو شهرستان قزوین نسبت به بقیه شهرستان‌ها بیشترین پرونده‌های چک را به خود اختصاص داده است.
او تصریح می کند: پرونده‌های کیفری چک بلامحل در ۱۱ ماه نخست ۹۷ نسبت به مدت مشابه سال پیش از آن، ۲۲ درصد کاهش و پرونده‌های حقوقی مربوط به آن در همین مدت ۲۱ درصد افزایش داشت.
رئیس دادگاه‌های عمومی و انقلاب شهرستان قزوین اضافه می کند: بخشی از افزایش پرونده‌های حقوقی چک در استان مربوط به تغییرات شرایط اقتصادی در سال ۹۷ بوده‌است؛ زیرا مردم در زندگی اقتصادی خود چنان روابط مالی خویش را برنامه‌ریزی و زمان‌بندی می کنند که هنگام نوسان بازار خواه‌ناخواه برنامه اقتصادی آنان تحت تأثیر قرار می گیرد و به دنبال آن، در تأمین وجه چک موفق نمی‌شوند که نتیجه آن صدور گواهینامه عدم پرداخت چک است.
شعبانی، تورم، گرانی و نبود ثبات اقتصادی را از مشکلاتی عنوان می کند که پیامدهای آن بیشتر از هر دستگاهی دامن گیر دستگاه قضایی می‌شود و افزایش شکایات و مراجعات مردمی به این نهاد را به دنبال دارد.
او خاطرنشان می کند: قانون جدید صدور چک امتیازات و محسناتی دارد که اجرای آن آثار خوبی در کاهش پرونده‌ها خواهد داشت و از جمله این محسنات، آن است که در صورت ناتوانی فرد در تأمین وجه چک، این موضوع به صورت لحظه‌ای در سامانه یکپارچه بانک مرکزی ثبت و به تمام بانک‌ها و مؤسسات اعتباری اعلام می‌شود تا ضمن مسدود شدن تمام حساب‌های بانکی او در سراسر کشور، امتیازاتی مانند افتتاح حساب در هر بانک یا مؤسسه مالی در سراسر کشور، برخورداری از تسهیلات یا ضمانتنامه بانکی و امثال آن از شخص سلب می‌شود تا زمانی که فرد رفع سوءاثر کند.
رئیس دادگاه‌های عمومی و انقلاب شهرستان قزوین، بازدارندگی این قبیل اقدامات را به مراتب بیشتر از تعیین مجازات‌هایی مانند حبس یا جزای نقدی می‌داند و ادامه می‌دهد: در مجموع قانون جدید، قانون مناسبی است؛ اما به واسطه فراهم نبودن بسترهای لازم و سامانه یکپارچه بانک مرکزی، با وجود ابلاغ قانون جدید از سوی رئیس جمهور، تاکنون امکان اجرای آن فراهم نشده و در نتیجه، آثار آن محسوس نبوده است.
شعبانی با بیان اینکه در قانون جدید چک هم جای برخی موضوعات خالی است، تصریح می کند: قوانین باید به نحوی باشد که افراد به میزان اعتبار خود دسته چک بگیرند؛ در حالی که اکنون تمام اشخاص؛ از تاجران بین‌المللی تا افراد عادی می‌توانند به یک اندازه چک بگیرند.

● اصلاح قوانین چک، مشکل را ریشه‌ای حل نمی‌کند

اما یک اقتصاددان با بیان اینکه اصلاح قوانین فقط کار بانک‌ها را راحت‌تر می کند و به واسطه ریشه‌ای نبودن کار، تأثیر چندانی بر وضعیت دارندگان چک‌ها ندارد، سفته را بسیار معتبرتر از چک عنوان و بر ضرورت جایگزینی سند کم‌هزینه دیگری به جای چک به منظور کاهش مشکلات ناشی از صدور چک تأکید می کند.
بیت‌اله اکبری مقدم درباره چک و قانون جدید مربوط به آن به پیام شهر می گوید: کسی که چک را صادر کند، اگر از ابتدا قصد پرداخت نداشته باشد، می کوشد تا برای سوءاستفاده و دور زدن قانون جدید هم راهی بیابد و در واقع قانون جدید هم قانونی نیست که بتواند مانع صدور عمدی چک‌های بلامحل شود.
اکبری مقدم اضافه می کند: این قانون شاید در کوتاه‌مدت جوابگو باشد، اما کسانی که قصد سوءاستفاده دارند، در میان مدت و بلندمدت برای دور زدن آن راهی پیدا می کنند.
او ادامه می‌دهد: در ایران ابزار جانشین به جای چک برای خریدها و پرداخت‌های آتی نداریم؛ گرچه دلیل اصلی وجود چک این نبوده و چک در اصل جزو ابزارهای دیداری محسوب می‌شود؛ به این معنا که در هر زمان دلخواه قابل نقد کردن باشد.
این عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی قزوین تصریح می کند: عامه مردم، چک را از ابتدا به دلیل سهولت، کم‌هزینه بودن، در دسترس بودن و مزایای دیگری نظیر آن به مرور پذیرفتند و قانون نیز به واسطه پذیرش مردمی، همان را پذیرفت که امروز هم در کشور ما رواج یافته است.
اکبری مقدم با بیان اینکه خلأ چک به دلیل جانشین نداشتن می‌تواند ضربه بزرگی به رشد اقتصادی بزند و مشکل‌آفرین شود، اضافه می کند: در حال حاضر علت استفاده از چک، نبود جانشین مناسب برای آن است؛ از این رو، معرفی یک جانشین بهتر برای چک که کم‌هزینه‌تر باشد و مردم هم بتوانند آن را بپذیرند، می‌تواند کمک بزرگی به حل مشکلات ناشی از چک در جامعه ما باشد.
او با اشاره به اینکه کم‌خطر بودن چک و تعهدات، الزامات و ضمانت‌های کمتر زمینه‌سوءاستفاده را فراهم کرده‌است، خاطرنشان می کند: این سوءاستفاده‌ها تا آنجاست که حتی برخی از ابتدا به قصد پرداخت نکردن پول، چک را صادر می کنند و از آنجا که عده زیادی دست به این کار می‌زنند، زندان‌ها، افراد زیادی را به این دلیل در خود جای می‌دهند.
این اقتصاددان تصریح می کند: از سوی دیگر برخی افراد از جمله فعالان اقتصادی عمدتا بدون قصد فریب و فقط با هدف فعالیت اقتصادی چک صادر می کنند؛ اما به دلیل مشکلات مالی یا نوسانات اقتصادی ناشی از وضعیت کشور قادر به تأمین و پرداخت وجه آن نیستند که آنان نیز دچار مشکلاتی مانند مسائل مالی یا حبس می‌شوند؛ در حالی که باید دولت از آنان حمایت کند، همان‌طور که در کشورهای پیشرفته وقتی برگه پرداخت آتی صادر می‌شود، دولت از دارنده آن حمایت می کند.
اکبری مقدم اضافه می کند: چنانچه افراد در چنین شرایطی مورد حمایت قرار نگیرند، سرمایه‌گذاران دیگر جرات سرمایه‌گذاری ندارند و این موضوع سبب کاهش رشد اقتصادی در جامعه می‌شود؛ با این حال در جامعه ما با سرمایه‌گذاران، خشن رفتار می‌شود.
با این همه، به گفته این اقتصاددان، نباید سرمایه‌گذارانی که دچار مشکل مالی و ناتوانی در پرداخت دیون چک شده‌اند، با فریبکارانی یکسان باشند که قصد پرداخت را از ابتدا نداشته‌اند؛ بنابر این باید تشخیص افراد غیرفریبکار از فریبکاران به یکی از نهادها سپرده شود.

***

شرایط کنونی اقتصادی نشان می‌دهد که مشکلات ناشی از چک‌های برگشتی بیشتر می‌شود؛ بنابراین به نظر می‌رسد، فراهم کردن بستر اجرای قانون جدید از طریق راه‌اندازی سامانه یکپارچه بانک مرکزی دست کم شرایط را بهتر می کند.

رویداد

باوجود شرایط کنونی، افزایش اختیارات استان‌ها در ابهام است؛

مسئول بی‌اختیارِ

همین چند وقت پیش بود که وزیر کشور گفت: بار مسئولیت مقابله با تحریم‌ها در شرایط فعلی را باید بر عهده استانداران گذاشت؛ چراکه آن‌ها توان و اختیار لازم را در این زمینه دارند، اما معاون عمرانی استاندار قزوین فاصله بین حرف تا واقعیت را بسیار می‌داند.
آنگونه که عبدالرضا رحمانی فضلی گفته رویکردش، واگذاری مدیریت یارانه‌های نقدی به استانداران بوده و مالیات هم باید در استان‌ها مدیریت شود؛ اما توضیح نداده که این رویکرد چرا تاکنون عملی نشده‌است.
البته معاون عمرانی استانداری قزوین هم به تازگی در نشست منطقه‌ای مدیران کل دفاتر امور شهری استان‌های سمنان، تهران، قم، گلستان، البرز و مازندران هم به موضوع تفویض اختیارات به استان‌ها اشاره کرده و با بیان این مطلب که استان‌ها نسبت به مسائل و مشکلات خود واقف‌تر هستند، گفته‌است: واگذاری اختیارات به استانداری‌ها بسیاری از مشکلات را برطرف می کند.
فرخزاد معتقداست حل برخی از مشکلات ممکن است نیاز به اعتبارات چندانی نداشته و تنها با تدابیر مدیریتی و واگذاری اختیارات به استان‌ها قابل حل و پیگیری باشد؛ البته همین دیدگاه حاکمیتی از بالا به پایین ممکن است بین شهرستان‌ها نسبت به هر استان نیز وجود داشته‌باشد و آن‌ها نیز خواستار واگذاری اختیارات بیشتر از سوی استانداری‌ها باشند.
به گفته معاون عمرانی استاندار، با توجه به اینکه هر استان بیشتر به مشکلات شهرهایش واقف است و با وجود تصویب و ابلاغ مصوبه واگذاری اختیارات شهرهای زیر ۵۰ هزار نفر به شورای برنامه ریزی استان‌ها هنوز هم این اختیارات به استان‌ها واگذار نشده‌است.
اما معاون عمرانی استانداری قزوین در گفت و گو با «پیام شهر» به جنبه‌های دیگر این موضوع می‌پردازد و می گوید: با تصویب قانون رفع موانع تولید در مجلس شورای اسلامی در سال ۱۳۹۵، حدود ۱۰۰ مورد از اختیارات به استان‌ها واگذار شد. همچنین در شورای عالی معادن از مجموع ۵ تیپ معدن موجود، اختیارات مربوط به معادن سنگ و شن و ماسه را به استان‌ها واگذار شد.
فرخزاد ادامه می‌دهد: علاوه بر وجود قوانین جداگانه در مورد واگذاری اختیارات به استان‌ها، شورای برنامه‌ریزی استان‌ها اختیارات مربوط به حریم شهرها و شهرسازی را در شهرهای زیر ۵۰ هزار نفر جمعیت به استان‌ها واگذار کرده‌است.
اما بنابر گفته‌های او، با وجود اختیارات قانونی، رغبتی برای واگذاری اختیارات ملی به استان‌ها وجود ندارد؛ البته این وضعیت در سطح استان‌ها و شهرستان‌ها و بخش‌ها هم دیده می‌شود که بخش عمده آن به مسائل فرهنگی بازمی گردد.
این مقام بلندپایه دولتی، با تأکید بر این نکته که باید اختیارات از سطح وزارتخانه‌ها به استان‌ها تفویض شود، خاطرنشان می کند: ۸۵ درصد اعتبارات عمرانی به صورت کشوری توزیع می‌شود و فقط ۱۵ درصد بودجه عمرانی به صورت استانی توزیع می گردد که باید برای افزایش میزان اعتبارات استانی تلاش بیشتری کرد.
معاون عمرانی استانداری قزوین در پاسخ به سوالی مبنی بر ظرفیت‌ها و توانمندی‌های استانی برای انجام امور و واگذاری اختیارات از سطح ملی به استان‌ها می گوید: بهترین نفرات برای انجام کارها افراد بومی هستند. تخصص و کارایی در استان‌ها در سطح بالایی قرار دارد و این افراد می‌توانند در صورت داشتن اختیارات لازم مشکلات را حل کنند.
فرخزاد، مهمترین مشکل موجود در استان قزوین را واحدهای تولیدی می‌داند و می‌افزاید: اگر بناست در سال رونق تولید مشکلات واحدهای تولیدی حل و این واحدها احیا شود، نباید تمام تصمیمات در وزارتخانه گرفته شود؛ زیرا تنوع و گستردگی مسائل این حوزه نیازمند داشتن اختیارات لازم برای به پای کارکشاندن تولیدکنندگان هستیم.
این مسئول اضافه می کند: اگر اختیارات لازم به استان‌ها واگذار شود، استاندار می‌تواند مشکلات را حل کند؛ اما اگر اختیار نباشد نمی‌توان انتظار مواجهه با مشکلات را داشت و از استاندار مسئولیت خواست.
اشاره او به این گفته وزیر کشور است که «بار مسئولیت مقابله با تحریم‌ها در شرایط فعلی را باید برعهده استانداران گذاشت»؛ این درحالی است که به گفته معاون عمرانی استاندار «اکنون در شرایط حساسی هستیم، اعتبارات در تمام ابعاد کاهش یافته از سویی اختیارات استان نیز محدود است؛ اما انتظارات مردم با همان شدت ادامه دارد وما در برخی موارد بیشتر گفتار درمانی می کنیم.»